

שילוב ערכים בהוראת הספרות

"ירושלים - פנים רבות לה"

דמותה ואופייה הייחודי של ירושלים

שכבת גיל רלוונטית: כיתות ז' – חטיבת הביניים.

משך ההפעלה: בין שלושה לארבעה שיעורים (בהתאם לבחירת המורה)

פיתוח: טלי בן גיגי.

מטרות:

מטרות בתחום התוכן הספרותי:

- * הכרת אופייה הייחודי של ירושלים, כפי שהיא משתקפת בשני שירים, תוך קריאה קולית ודיון מעמיק בהם
- * זיהוי והבנת הדרכים הספרותיות בשירים המביעות את הפסיפס האנושי והפיזי המגוון בירושלים
- * הבנת מורכבותה של ירושלים בהקשר לפסיפס החברתי והרב תרבותי בה, כפי שעולה מהשירים.

מטרות בתחום הערכים:

- * העמקת ההיכרות והזיקה למגוון הזהויות בירושלים
- * חיזוק הזיקה הרגשית לירושלים
- * הקניית ערכים אנושיים של הכרת האחר וטיפול סובלנות

מטרות בתחום מיומנויות החשיבה:

- * פיתוח היכולת להביע עמדה אישית בנושא ולנמקה תוך שימוש בידע קיים
- * פיתוח היכולת להציג ידע לפני עמיתים
- * פיתוח מיומנויות מידעניות של איתור וארגון מידע
- * פיתוח מיומנויות בין אישיות ועבודה שיתופית

דרכי הוראה:

* הוראה פרונטלית

* דיון דילמה

* למידה עצמית, הפקת מידע מטקסטים

* למידה בקבוצות

* למידה מתוקשבת

פתיחה: פעילות הכנה למפגש עם השירים:

שאלת עמ"ר לדיון קבוצתי – מהי ירושלים עבור כל אחת ואחד מכם?

יחידה ראשונה – לימוד מעמיק של השירים. (לימוד קבוצתי)

מהלך השיעור:

1. קראו את השירים הבאים: "אני אוהבת לעלות לירושלים" מאת תמר הירדני.
"זאת ירושלים" מאת איתן פרץ

2. חפשו מידע על המשוררים. האם ניתן ללמוד ממקורות חייהם על זיקתם לירושלים?

3. כתבו, האם ניתן למצוא זיקה משותפת בין השירים? מהי?

4. הרחיבו, מהי נקודת המבט של כל אחד מהמשוררים על ירושלים?
מה ניתן ללמוד על יחסם לירושלים, לפי תוכן השירים?
האם אתם מזדהים עם יחס זה?

5. באילו אמצעים רטוריים משתמשים המשוררים לתיאור יחסם כלפי ירושלים?
(מטאפורות, האנשות, אנאפורות, ניגודים ועוד) הדגימו והסבירו את תרומתם להבנת השירים.

6. הציגו במליאה את מסקנותיכם.

יחידה שניה – פנים רבות לירושלים. (לימוד קבוצתי)

1. בשני השירים מתוארת ירושלים כעיר רבת פנים.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף חברה ורוח

הפיקוח על הוראת הספרות בחינוך הממלכתי

נסו למצוא בכל אחד מן השירים את אפיוניה השונים של ירושלים. צטטו והדגימו.

אפיונים לדוגמא:

- ההיסטוריה המפוארת של ירושלים
- ירושלים המקודשת לשלוש הדתות
- ירושלים העתיקה
- ירושלים המודרנית
- בנייה בירושלים
- תרבות בירושלים
- אווירה בירושלים.
- שמות וכינויים לירושלים.
- אוכלוסייה בירושלים
- מקומות קדושים / הסטורים / חשובים בירושלים

2. מיינו את רשימת האפיונים שכתבתם בטבלה לפי הקריטריונים הבאים:

אופייה הדתי / פוליטי / גאוגרפי / תרבותי / לאומי / היסטורי

3. בחרו שלושה אפיונים בלבד וכתבו:

מה ידוע לכם עליהם ממידע אישי?

כיצד הם באים לידי ביטוי בכל אחד מהשירים?

האם נקודת המבט של כל אחד מהמשוררים על אפיונים אלו, נתנה לכם השראה למבט אחר על ירושלים?

4. מצאו שירים נוספים שמתארים ומאירים את האפיונים שבחרתם.

נמקו את בחירתכם במליאה.

יחידה שלישית - מיני חקר (עבודת יחיד):

1. בחר/י מתוך השלושה אפיונים, אפיון אחד בלבד שאת/ה מעוניין/ת לחקור לעומק. קרא/י וכתוב/כתבי בהרחבה על פי מקורות נוספים, כגון: מאמרים / אקטואליה / ראיון בני משפחה ועוד.

2. יש המכנים את ירושלים "עיר של ניגודים".
האם את/ה מזהה ניגוד באפיון שבחרת? איזו דילמה ערכית עשוי ניגוד זה לעורר?
תאר/י את הדילמה והיבטיה השונים.

3. מצא/י תמונה במנועי החיפוש השונים שתואמת לאפיון שבחרת.
הצג/י באופן ויזואלי את הדילמה והוסף/י ציטוטים מתאימים מהשירים.

4. השיר "אני אוהבת לעלות לירושלים" מאת תמר הירדני, מסתיים בתפילה של
הדוברת, העתק/י אותה והסבר/י במילים שלך מה משמעותה?

5. כתוב/כתבי תפילה משלך על ירושלים. כיצד את/ה רואה בעיני רוחך את
ירושלים בעתיד? מה היית מאחלת לירושלים לשנים הבאות?

6. בשיר "זאת ירושלים" מאת איתן פרץ, מזכיר הדובר את חשיבות הכותל.
כתוב/כתבי מהו הכותל עבורך? האם ביקרת בו? ספר/י.

יחידה רביעית - עבודת סיכום יצירתית בקבוצות להעשרת הנושא:
אספו את כל החומרים בהם עסקתם באופן יחיד וקבוצתי, הביאו מקורות מידע
ותמונות המתכתבים עם השירים ומעשירים אותם.
הציגו אותם מול חברי הקבוצה. מצאו נושא משותף לכל המקורות.
הכינו קולאז' המתאר את הנושא בו בחרתם.
נסו למצוא כותרת מתאימה לקולאז'.

עבודה מהנה !!!

אני אוהבת לעלות לירושלים / תמר הירדני

אני אוהבת לעלות לירושלים,
אל העיר שכולה אבן ושמיים.
לראות את החומות היפות כל כך,
לנשום את האווירה והאוויר הצח.
זוהי העיר שנטלה את רוב היופי,
ועדיין נשאר לה מקום גם לאופי.

אני אוהבת לעלות לירושלים,

מדינת ישראל

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח

הפיקוח על הוראת הספרות בחינוך הממלכתי

לבקר במחילות ובמנהרות המים,
לטייל בסמטאות העתיקות שמספרות
סיפורים נפלאים מדורי דורות.
זוהי עיר שקרה לה הרבה מאד
ועדיין נשאר לה כוח לעוד.

אני אוהבת לעלות לירושלים,
ואל הכותל המערבי להצמיד ידיים,
לזכור את הגעגוע, האיחול התקווה
לראות יום אחד את ירושלים הבנויה.
זוהי עיר הקודש, עיר האלוהים
ואליה עוד ישובו כל האובדים.

אני אוהבת לעלות לירושלים,
אל גבעת התחמושת ובורות המים.
לשמוע איך הירושלמים עמדו בגבורה
במצור, בקרבות ובפחד נורא.
זוהי עיר שידעה מצוקה ורעב
אך שמה הוא 'שלום' ולא 'קרב'.

הכי אני אוהבת לירושלים לעלות,
כדי לראות את הבתים, הגנים והרחובות,
הכנסת, בית המשפט וקריית הממשלה,
ואת כל מה שהופך את העיר לבירה.
אז היופי, ההיסטוריה, הקדושה והמורשת
של העיר מתחזקים בגירסא מחודשת,
והלב מתרחב ומתחשק להגיד:
"ירושלים יקרה, שכך יהיה תמיד!"

זאת ירושלים

מילים: איתן פרץ

גגות של בנינים ואבן מסתתת

וברחובות המית שלה כמוסה

ומשבים רעננים, צמרת מרטטת

וצחוק בחצרות, בינות חבלי כביסה

זאת ירושלים, של אבני הכתל
זאת ירושלים הבנויה לתלפיות
זאת ירושלים, של אבני הכתל
זאת ירושלים הבנויה לתלפיות

מאה לה שערים: סביבה עצים של זית
בסמטאות זרקה כפר השיבה
ומתנגנים המזמורים, מעבר הר-הבית
בדרך היוֹרדת אל המצלבה

זאת ירושלים, של אבני הכתל
זאת ירושלים הבנויה לתלפיות
זאת ירושלים, של אבני הכתל
זאת ירושלים הבנויה לתלפיות

וקול המואזין עולה מן הצריח
מכנסיות עונים פעמונים
ונער קט עם התפלין את תפלתו שוטח
ומתמזגים מעל היער הנגונים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת הספרות בחינוך הממלכתי